

درآمد سر

کتابخانه

مروری بر بایسته‌های مصرف
در تحقق الگوی ایرانی، اسلامی و پیشرفت

عادل پناهی

فهرست

مقدمه ناشر | ۱۳

فصل اول: اهمیت و ضرورت بحث | ۱۷

❁ مقدمه | ۱۹

❁ جنگ اقتصادی | ۱۹

❁ مسئولیت تاریخی در اقتصاد | ۲۰

❁ نقش آفرینی و عمل در عرصه جنگ اقتصادی | ۲۱

❁ وظیفه عموم مردم در عرصه جهاد اقتصادی | ۲۲

❁ تبیین روش کتاب | ۲۴

❁ درک نادرست از شاخص‌های اقتصادی کشور | ۲۵

❁ واقعیت شاخص‌های اقتصادی ایران | ۲۶

❁ مدیریت ذهن و روان در زمینه مسائل اقتصادی | ۲۷

❁ سبک فکری غلط | ۲۸

❁ یک خاطره | ۲۹

❁ به هم ریختگی روان مردم با بی‌مسئولیتی مدیران | ۳۰

❁ اثر واقعی تحریم | ۳۱

❁ گنج تحریم | ۳۱

❁ ضرورت نگاه علمی به مقوله اقتصاد | ۳۲

بازخوانی نادرست از دانش اقتصادی غرب و اجرای نادرست آن در کشور|۳۳

فصل دوم: بررسی مفاهیم اصلاح الگوی مصرف|۳۵

مقدمه|۳۷

اصلاح الگوی مصرف، مطالبه رهبری از مردم|۳۷

مفهوم شناسی الگو|۳۸

مفهوم شناسی مصرف|۳۸

شاخص شدت انرژی|۴۰

توسعه مفهوم مصرف|۴۰

اسراف و تبذیر|۴۲

ضدکارایی و ضداثر بخشی|۴۲

احسان، جود است یا عدل؟|۴۳

مفهوم شناسی «اتراف»|۴۴

شاخص لقمه حرام|۴۵

فصل سوم: بررسی سیاست های کلی اصلاح الگوی

مصرف|۴۷

نگاهی به سیاست های کلی|۴۹

فرهنگ ساختنی|۵۰

فرهنگ سازی در رسانه ملی|۵۱

مفهوم شناسی صرفه جویی|۵۲

تجمل و تجمل گرایی|۵۲

مفهوم سبک زندگی در اندیشه مقام معظم رهبری|۵۳

مصرف کالای خارجی؛ یک سیگنال|۵۴

تخصیص ارز به کالاهای غیر ضروری|۵۵

خودکفایی|۵۵

کالای استراتژیک|۵۷

- ❁ مزیت نسبی| ۵۸
- ❁ رانتي به نام خودکفایی| ۵۸
- ❁ حد استراتژیک| ۶۰
- ❁ صنایع نوزاد| ۶۱
- ❁ حمایت بیش از حد از کالاهای بی کیفیت| ۶۱
- ❁ حمایت از تولید ملی در همه حال؟!| ۶۲
- ❁ سیطرهٔ مارک‌ها| ۶۲
- ❁ شرحی بر برند| ۶۲
- ❁ مصرف کالای داخلی به مثابهٔ نوعی رأی‌دادن| ۶۴
- ❁ تأثیر برندها در ذهن مصرف‌کننده| ۶۵
- ❁ اصلاح شناخت، گرایش و رفتار مصرفی| ۶۵
- ❁ برنامهٔ درسی آشکار| ۶۶
- ❁ برنامهٔ درسی پنهان| ۶۷
- ❁ آسیب‌شناسی رفتار مصرف‌کننده| ۶۷
- ❁ بررسی آماری مصرف در کشور| ۶۸
- ❁ آموزش و فرهنگ‌سازی| ۷۰
- ❁ بازتعریفی از دولت و شرکت‌های دولتی| ۷۱
- ❁ عدم شفافیت در تعداد و عملکرد شرکت‌های دولتی| ۷۲
- ❁ سهم عمده و مؤثر شرکت‌های دولتی در حوزهٔ مصرف| ۷۲
- ❁ شرکت‌های دولتی، خارج از کنترل دولت| ۷۳
- ❁ بازتعریفی از نهادهای عمومی| ۷۳
- ❁ زیرزمینی بودن بخش عمده‌ای از اقتصاد ایران| ۷۴
- ❁ بنده ششم: مقابله با ترویج فرهنگ مصرف‌گرایی| ۷۴
- ❁ ابراز حساسیت عملی| ۷۴
- ❁ استفاده از ابزارهای فرهنگی و هنری| ۷۵
- ❁ سبک زندگی| ۷۵
- ❁ کار زنان| ۷۶

❁ مهاجرت| ۷۹

❁ فست قود، نمونه‌ای از سبک زندگی نادرست| ۸۰

❁ نیاز به تغییر ساختاری و درازمدت| ۸۰

❁ لزوم ارائه تعریفی صحیح از مبارزه با مصرف‌گرایی| ۸۰

❁ نقدی بر ترکیب سبد مصرفی خانوار| ۸۱

❁ سیگنال مصرف‌کننده| ۸۲

❁ نسبت سهم‌ها از سبد مصرفی| ۸۳

❁ دغدغه‌ای ناظر به آینده| ۸۴

❁ بند هفتم: صرفه‌جویی در مصرف انرژی| ۸۴

❁ نفت، یک سرمایه است نه درآمد| ۸۶

❁ سیاست‌های قیمتی و غیرقیمتی| ۸۷

❁ یارانه| ۸۸

❁ مالیات| ۸۸

❁ تعرفه| ۸۹

❁ عوارض| ۸۹

❁ کاهش ارزش پول ملی؛ یک ابزار قیمتی| ۹۰

❁ محدودیت مقدار واردات| ۹۱

❁ ابزار قیمتی، راه‌کار کنترل مصرف| ۹۲

❁ مالیات سبز| ۹۲

❁ بهره‌وری در تولید، انتقال و مصرف| ۹۳

❁ انرژی هسته‌ای| ۹۴

❁ تدوین برنامه ملی بهره‌وری انرژی| ۹۵

❁ تولید انرژی در مقیاس کوچک| ۹۵

❁ شاخص‌سازی| ۹۶

❁ قانون و مقررات| ۹۸

❁ قانون رفتار ساز| ۹۸

❁ بازنگری قانون| ۹۹

- ❁ نظام استاندارد| ۱۰۱
- ❁ توضیحی درباره صنایع انرژی‌بر| ۱۰۱
- ❁ اصلاح ساختار حمل و نقل عمومی| ۱۰۲
- ❁ دایره شمول بحث حمل و نقل| ۱۰۲
- ❁ آمایش سرزمینی| ۱۰۲
- ❁ اقتصاد فضایی| ۱۰۳
- ❁ سهم زیاد حمل‌ونقل در سید مصرفی خانوار| ۱۰۴
- ❁ افزایش بازدهی نیروگاه‌ها| ۱۰۴
- ❁ تولید برق در مقیاس کوچک| ۱۰۵
- ❁ بهبود روش‌های انتقال انرژی| ۱۰۷
- ❁ حمل و نقل سنتی| ۱۰۷
- ❁ لوله‌های گاز بر روی گسل| ۱۰۷
- ❁ ماجرای راه‌آهن| ۱۰۸
- ❁ بند هشتم: ارتقای بهره‌وری آب| ۱۰۸
- ❁ طراحی، تدوین و اجرا سند ملی آب| ۱۰۹
- ❁ تشویق طرح‌های بهینه‌سازی| ۱۰۹
- ❁ اشتباهات در مدیریت منابع آب| ۱۱۰
- ❁ زیرساخت‌های حقوقی حوزه آب| ۱۱۰
- ❁ فرهنگ غلط و تولید آلودگی| ۱۱۱
- ❁ تلاش برای کاهش ضایعات آب| ۱۱۱
- ❁ دانش مدیریت فئات| ۱۱۱
- ❁ اصلاح الگوی کشاورزی| ۱۱۲
- ❁ قیمت‌های سایه‌ای| ۱۱۲
- ❁ ارزش‌های راهبردی آب برای پیشرفت| ۱۱۳
- ❁ نگاه راهبردی به آب| ۱۱۳
- ❁ استفاده مجدد و بازچرخانی آب| ۱۱۳
- ❁ ایجاد تعادل بین منابع و مصارف| ۱۱۴

- ❁ رعایت نکردن مسائل واضح|۱۱۴
- ❁ کوتاه مدت نگری|۱۱۵
- ❁ بند نهم: اصلاح الگوی مصرف نان کشور|۱۱۵
- ❁ نان، کالایی استراتژیک و قوت غالب مردم|۱۱۶
- ❁ حفظ ذخیره استراتژیک گندم در کشور|۱۱۷
- ❁ بند دهم: ارتقای بهره‌وری|۱۱۷
- ❁ درآمد متناسب با خلق ارزش|۱۱۸
- ❁ چاپ اسکناس برای جبران کسری بهره‌وری|۱۱۹
- ❁ اتکا به منافع حاصل از کسب و کار|۱۲۱
- ❁ اصلاح شیوه دلالی|۱۲۱
- ❁ نظام عادلانه تسهیم منافع|۱۲۱
- ❁ پرداخت دستمزد مبتنی بر بهره‌وری|۱۲۲
- ❁ اقتصاد دانش‌پایه|۱۲۳
- ❁ انواع اقتصادها|۱۲۳
- ❁ همه اقتصاد باید دانش‌بنیان شود|۱۲۵
- ❁ بازار سرمایه دانش‌بنیان|۱۲۵
- ❁ سیر پیشرفت به سمت دانش‌بنیان شدن|۱۲۶
- ❁ اهمیت سرمایه انسانی|۱۲۷
- ❁ تقسیم کار جدید در بین کشورها|۱۲۷
- ❁ ضرورت دانش‌بنیان شدن تمام زیرسیستم‌ها|۱۲۹
- ❁ ابزارهای مالی دانش‌بنیان|۱۲۹
- ❁ ارزش افزوده|۱۲۹
- ❁ ارزش افزوده در تمام بخش‌ها|۱۳۰
- ❁ انواع سرمایه‌ها|۱۳۱
- ❁ ارزش افزوده ناشی از ترکیب سرمایه‌ها|۱۳۲
- ❁ نظام پرداخت‌ها|۱۳۲
- ❁ سازوکارهای انگیزشی|۱۳۳

- ❁ قانون مفرغ دستمزدها|۱۳۳
- ❁ نوآوری و حقوق مالکیت معنوی|۱۳۵
- ❁ بودجه ریزی عملیاتی|۱۳۶
- ❁ بودجه ریزی بر مبنای سال گذشته|۱۳۶
- ❁ بودجه ریزی بر مبنای صفر|۱۳۷
- ❁ بهبود تخصیص منابع|۱۳۸
- ❁ اصلاح ساختارهای ارزیابی و ارزشیابی|۱۳۸
- ❁ ارزیابی بی تأثیر|۱۳۸
- ❁ ارزیابی و ارزشیابی|۱۳۹
- ❁ رویکرد نتیجه گرا|۱۳۹
- ❁ حسابرسی عملکرد|۱۴۰
- کلام آخر|۱۴۱
- فهرست منابع|۱۴۳

مقدمه ناشر

الگوی مصرف هر جامعه، عاملی مهم و مؤثر در سیاست‌گذاری‌های تولید و اولویت‌بندی در چرخه اقتصاد آن جامعه است. شناخت الگوی صحیح برای مصرف و جاری ساختن آن در جامعه، کمک شایانی به اصلاح سیاست‌ها و راهبردهای تولید، روابط تجاری با سایر کشورها و جلوگیری از هدررفت سرمایه‌های یک کشور خواهد کرد. مواردی چون نیازسنجی درست، اعتدال و صرفه‌جویی در مصرف و داشتن دید کلان در تعیین اولویت‌ها به جهت کاهش هزینه‌های غیرضروری، از جمله مؤلفه‌هایی است که در مبحث اصلاح الگوی مصرف باید لحاظ شوند.

امابی شک در کنار لحاظ کردن این مؤلفه‌ها در سیاست‌گذاری‌های کلان، اصلاح فرهنگ مصرفی مردم که مصرف‌کننده نهایی کالا و خدمات هستند، امری مهم و ضروری است که می‌تواند در اصلاح سیاست‌ها و رویکردهای مسئولین در زمینه اقتصادی بسیار مؤثر باشد؛ چرا که حلقه نهایی زنجیره اقتصادی یک کشور و محور اصلی بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی، مصرف‌کنندگان هستند.

متن پیش رو، حاصل سلسله جلسات علمی است که با محوریت شعار سال «اصلاح الگوی مصرف» به تبیین مفهوم کلیدواژه‌های آن پرداخته است و تلاشی است در جهت تبیین منویات مقام معظم رهبری در باب

سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف که به همت بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق (ع) برگزار شد. محتوای این جلسات ابتدا در قالب جزوه و فایل‌های صوتی در تارنمای مؤسسه علمی - فرهنگی سدید منتشر شد، که به دلیل استقبال مخاطبان، مورد بازبینی، ویرایش و دسته‌بندی محتوایی مجدد قرار گرفت و در قالب اثر حاضر به چاپ رسید.

این اثر در کنار سایر آثار منتشره از مرکز تحقیقات بسیج دانشگاه امام صادق (ع) در حوزه مباحث علوم انسانی، علوم اجتماعی و فرهنگی اعم از نظری و کاربردی؛ با ارائه بخش دیگری از تصویر الگوی اقتصادی اسلام، حلقه‌ای دیگر به زنجیره این آثار در مسیر تحقق تمدن بزرگ اسلامی، می‌افزاید. این کتاب نیز مانند سایر آثار مرکز تحقیقات بسیج برای مخاطبان فرهیخته و دانشگاهی به‌ویژه دانشجویان تدوین شده است، که از یک سواتقان محتوا و علمی بودن را می‌طلبند و از سوی دیگر ارجاز و سلاست بیان را؛ و با توجه به هویت دانشگاهی استاد ارجمند دکتر عادل پیغامی و مخاطبان جلسات منتهی به این اثر، نهایت تلاش جهت تحقق این دو امر صورت پذیرفت؛ امید است که مورد رضایت حضرت حق و استقبال فرهیختگان گرامی قرار گیرد. دست اندرکاران اثر، معتقدند که تدوین این کتاب گامی بسیار کوچک بوده و تنها گوشه‌ای از ابعاد اقتصادی اسلام را از رهیافت مصرف‌مطمح نظر قرار داده و جهت تکمیل آن در گام‌های بعدی از دیدگاه‌های مخاطبان گران قدر درباره کتاب حاضر و پیشنهاد‌های سازنده درباره موضوعات مشابه به‌گرمی استقبال می‌نمایند.

در پایان لازم است ضمن تقدیر از زحمات استاد گران قدر، دکتر عادل پیغامی در ارائه عالمانه این مباحث و تلاش در جهت ترسیم نقشه راه مناسب برای اقتصاد انقلاب اسلامی مبتنی بر فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، از زحمات پژوهشگران ارجمند، مجید صادقی و علی عرب صالحی نصرآبادی

و علیرضا تاجه‌بند که در تنظیم و ویرایش این اثر تلاش نمودند و برادر گرامی
محمد علی زاهدی که آماده‌سازی نهایی و انتشار آن مرهون تلاش‌های آنان
است تشکر نمایم.

و ما توفیقنا الا بالله العلی العظیم

محمد جواد نیک‌روش

مسئول مرکز تحقیقات بسیج

دانشگاه امام صادق علیه